

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četirispne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Demonstracija zoper Slované.

Z Dunaja 30. nov. [Izv. dop.]

Tudi mi Slovani smo nekoliko svečanost Jožefu II. na čast povikšali, kajti gotovo bi se takozvani „liberalni Nemci“ ne spominjali tega vladarja s takim navdušenjem in s takim kričanjem, ko bi nas Slovanov ne bilo v Avstriji. Tu jim nij samo praznik, tu je tudi demonstracija zoper Slované; da je pa ta večji, treba je, da se ta praznik raztrobi po vsem Izraelu. In to se je tudi zgodilo.

Ta nemška tolerantnost je nekaj karakterističnega pri vseh svečanostih, ki jih praznujejo ustavoverci. In pri takih priložnostih bije urednikom dunajskih časnikov pevska žila, in v njihovih listih je polno zelenja nemškega fanatizma. Saj ti ljudje več vidijo, kot navaden človek z zdravo pametjo.

V ponedeljek priporočal je poslanec Sturm na stopnicah pri Jožefovej statvi tisti „echt österreichischer geist“, ki se mu pravi „deutsch-österreichischer geist“. In ta duh veje v govorih, ki so se govorili Jožefu na čast; in teh je bilo mnogo.

Najbolj pa se naglašá v teh govorih, da je Jožef nemškemu jeziku dal ono oblast, pred katero so se morali vsi drugi jeziki v kmetskih kočah poskriti. In ti ljudje mislijo, da mora nemški jezik biti še zmirom podlaga šolstvu in uradovanji v Cislejtaniji! Oni si Avstrije brez tega jezikovega nemškega despotizma misliti ne morejo. Nemški jezik se jim zdi za druge narode zato, da ostanejo v Avstriji, tako potreben, kakor kravi zvonec, da iz pašnika ne uhaja. Da bi nas pa jezik mogel vezati k tej celoti, ki jej pravimo Avstrija, to je tako naivno, da o tem govoriti nečem. Ti ljudje pa ne pomislijo, da „le duh je ono, ki

oživlja.“ In ta duh ljubezni in spoštovanja narodov mej soboj podkupujejo. Res žalostno, da oni nemški jezik za take nelojalne namene rabijo. Imajo pa oni kako pravico narodom s svojim jezikom pot do omike zapirati? Kdo si upa to trditi? Ali bi se pa morebiti res le nemškeje omiki na kvar ravnopravnost doseči mogla? Če je pa ta omika na tako slabej podlagi, potem res nij vredna, da bi se nam v škodo šopirila. No, pa mi bolje mislimo o njej.

In ti netolerantni ljudje spominjajo nas na čase Jožefa II. Tudi za čase tega vladarja so prepiri slabili Avstrijo, bili so prepiri mej različnimi verami. Takrat pred 100 leti trebalo je narediti mir mej narodi. Kakor je prvega Jožef le s tem mogel narediti, da je dal vsem veram v državi enake pravice, tako se more tudi le-ta samo s tem doseči, da dobé vsi narodi enake pravice. Potem še le, ko se bodo ti narodje mej soboj spoštovali, potem bo pač Avstrija res „centralizovana“. In le v tem mejsebojnem spoštovanji narodov je moč in obstanek našega cesarstva. Naj bi oni na to mislili, ki zidajo v svojem napuhu iz nemškega jezika nekak babilonski stolp, ki naj bi narode varoval pred razpadom Avstrije. Pa mislimo, da smo prepričani, da bo osoda to njihovo delo razbila, da se ne bo Avstrija razbila.

Mi pa upamo, da bo naš cesar, ki je mnogo dovršil, kar je Jožef II. pričel, mir naredil mej narodi, kakor ga je Jožef mej verami. Zato pa zahteva naš narod, da država dá našemu jeziku veljavo v šoli in uradu in da Nemci naš jezik spoštujejo. Dokler je naš jezik v tej ograji, ki n u jo je ogradił nemški, tako dolgo nam pot do omike nij prosta. Dokler se to ne spremeni, lahko govoré naši nasprotniki, da nij naš jezik razvit; kako bi bil, saj mu oni ne pusté, da bi dosegel ono

popolnost, ki mu jo je treba za različne vede. Zadnji čas je uže, da pridejo časi, ko se človek ne bo zaničeval zato, ker svoje misli slovensko izraža. Le z jezikom, našim maternim jezikom moremo omiko in srečo svoega naroda doseči. Tako je bilo pri družih narodih, tako je tudi pri nas. Naš boj za veljavo našega materinega jezika je za našo omiko največje važnosti, in v tem boji smo Slovenci jedini. Pr.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. decembra.

Uže po svojej navadi ne morejo dunajske ustavoverne novine drugače, nego da padajo na finančnega ministra Dunajvskega, ker nij mogel odpraviti deficita. Pozablajo, ali vsaj priznati nečejo, da je ta vlada podedovala vso mizerijo od ustavovernih vlad zavozenega finančnega gospodarstva in da tedaj ne more na enkrat izpeljati ga.

Ustavoverci so tudi hudi na grofa Coroninija, da nij nič omenil cesarja Jožefa, kakor so oni želeli.

Nemški „fortschrittsclub“ je 30. novembra sklenil dunajskega poslanca dr. Kronawettra izključiti iz svoje srede, ker je ude ustavoverne stranke žalil in zmerjal v svojem znanem govoru dunajskim volilcem.

Vnanje države.

Ruski car se je dné 30. nov. vrnil iz Livadije v Peterburg. Ruske novine poročajo, da hoče vlada v Batumu narediti svobodno luko.

Oficijozna „Agence Russe“ piše, da je Anglija evropskim vlastim predlagala, naj se ohrani evropski koncert z ozirom na še ne izvršena vprašanja berlinskega dogovora.

„St. Peterburgskija Vedomosti“ so prinesle hud članek zoper Nemce v Rusiji. Kakor brž dobi kak Nемец v Rusiji višjo službo ali sploh dobro mesto, gleda na to, kako bi še

Listek.

Cesar Jožef v našem nemškem gledališči.

V Ljubljani 1. decembra.

Včeraj sem bil v nemškem gledališči. Črez dan sem imel na kmetih opraviti. Nič hudega sluteč, stopim s svojim visokim obuvalom v jasno razsvitljeni parter. Ker pa vodja Urban s svečavo navadno nij radodaren, me je jasno razsvitljenje parterjevo takoj osupnilo. Iz lož so se kazale nekatere bele kravate in drobne gospice, ondi sedeče, prezebavale so v tistih tankih plesnih toaletah. Hipoma sem vedel, da vsa ta prazničnost velja prej ko ne cesarju Jožefu, na čegar spomin so prejšnji večer naši Nemci banketirali. Kdor sodi objektivno, mora priznati, da je cesar Jožef simpatična zgo-

vinska osoba; to mora priznati tudi tisti, ki se s poti, po katerih je cesar hočil, ne strinja. Če bi sedaj živel, bil bi brez dvombe tudi nam Slovincem pravičen! To je moje mnenje. Zatorej sem ostal tudi v gledališči.

Ko se je slovesna overtura, ki jo je vodja Urban, z belo kravato, dirigiral, končala, nastopila je na odru gospica P. ter deklamovala večera slovesni govor. Bile so navadne fraze, ki jih človek ne sodi preostro. Ali večno povdarjanje svobode in besede „Freiheit“ napravljalo je na mé nenavaden vtis. Kaj bode ženska o svobodi govorila? To je pač tako, kakor če bi knez Bismark vstal ter patetično govoril o koristi tega ali onega kuhinjskega orodja.

Pela se je tudi nekaka himna, ki pa je bila vzeta iz opere „Ernani“. Tam se poje na čast cesarju Karlu V., menim, ali denes so jo prestrojili na ime cesarja Jožefa. No, ko bi cesar Jožef vedel, da se njegova hvala meri

po vatlu Karla V., pač bi se še v grobu preobračal! Ko je bila himna končana, zgodila se je na odru taka neizrečena bedarija in neslanost, da mi je srd napolnil dušo. Pevci, v fraku, in ženstvo, krasno našopirjeno, — sploh vse, kar je bilo na odru, je pred podobo cesarjevo na koleno pokleknilo, kakor tropa pogrebcev, kadar duhovnik pri novem grobu moli zadnji očenaš! Naše nemško občinstvo pa je ploskalo tako, da so pevci in pevke tisto klečepazenje še jedenkrat ponoviti morali. In to je bilo ravno tisto občinstvo, ki je potem, ko se je deklamovala Lessingova krasna pripovedka „o treh prstanih“, mrzlo ostalo! Pa kdo hoče vsega Lessinga poznati! Osupnen sem bil, da naše nemško občinstvo pomena one pripovedke ne vé, ker drugače si pač ne morem tolmačiti, kako da je v istini prava poezija brez vtisa ostati mogla, pri tem, ko je trivjalno ono poklekovanje toliko vspeha imelo!

druge Nemce okolo sebe posajal in Ruse izpodrival, tako, da Rusi ne morejo v Nemcu videti delavca in konkurenta, temuč intriganta, ki išče le koristi svoje osebe in svojega rodu. — Tudi drug ruski list „Bereg“ se huduje na Nemce.

Knezu črnogorskemu so h končnemu rešenju Ulcinjskega vprašanja čestitali Gladstone, knez srbski in bolgarski.

Zdanjo angleško vlado je ostro grajal v javnem govoru markiz Salisbury zavolj ulcinjskega vprašanja. Dalje je dejal, da Evropa ne sme posredovati za Grke, ki naj dobodo samo Tesalijo. Glede Irske je očital vladi bojazljivost in dejal, da se irskim lastnikom ne sme na noben način vzeti nič zemljišča.

Po dolgih debatah je italijanska zbornica z 221 glasovi zoper 118 glasov glasovala za zaupnico zdanjemu ministerstvu.

V francoskem senatu je o priliki obravnavanja proračuna za francosko vnanje ministerstvo hvalil senator Gontant-Biron miroljubivo politiko Thiersovo. Dejal je, da stara politika Francoske ne želi uničenja Turčije. Sploh da je vsa zdanja francoska vnanja politika zoper voljo francoskega prebivalstva. Vnanji minister Saint-Hilaire je odgovoril, da si zdanja francoska in Thiersova politika nič ne nasprotujeta, ter je hvalil oskromnost in modrost Ruske, ki je sanštetfanski dogovor predložila kongresu. Demonstracija z lačijami zoper Turčijo se je vršila zaradi Črnogorcev, Grkov in zaradi armenijskega vprašanja in Francija je zaradi svoje časti uže morala soudeležiti se demonstracije. Upati je, da se bode grško vprašanje rešilo brez pritiska. — Porušenje Turčije bila bi strašna katastrofa, zato se mora odlagati kolikor bolj moč. Grško vprašanje je Angleška na dnevni red potisnila na berlinskem kongresu a Grška mora velevlasti poslušati. Berlinski kongres je vzdržal mir, a vlasti ga bodo vzdržale še dalje.

Dopisi.

Iz krškega okraja 30. nov. [Izv. dop.] Učitelji krškega okrajnega glavarstva smo imeli 25. t. m. uradno okrajno skupščino v Krškem pod predsedništvom okrajnega šolskega nadzornika prof. Wurnerja. Zanimivo je bilo pri tej skupščini to, da se je večinoma v slovenskem jeziku obravnavalo. Predsedujoči nadzornik, ki se je sicer le nemščine posluževal, nij se temu čisto nič protivil. Tudi zapisnik pisal se je v nemškem in slovenskem jeziku. Z opazkami nadzornikovimi gledé stanja šolstva v minolem šolskem letu se je moral sleherni strinjati in odobriti jih, le zastran nemščine ne. Nadzornik je namreč poudarjal — se ve da na podlagi obstoječih predpisov deželnega šolskega svetovalstva — naj se nemščina tako goji, da poskuša učitelj pogovarjati se z otroci v nemščini, (ali kakor velé nemško: „gesprächsweise“ unterrichten), da se doseže predpisani smoter, namreč, da

Konec pa je, kar se tiče trivjalnosti in nesramnosti, prekoračil vse meje. V imenu dobrega okusa moramo proti takim duševnim atentatom protest vložiti. Če uže hočete cesarja Jožefa spomin slovesno obhajati, slobodno vam; a pozabiti se ne sme, da je bil ta cesar idealist, ki je stal ob svojem času visoko nad navadno drhaljo! In če sedaj s takimi duševnimi izdelki, kakor je včeraj igrana Langerjeva igrlica, cesarjev spomin čestite, potem ali ne veste, kaj je spodobno, ali pa ste tako najivni, kakor petnajst let staro dekle, ki solze preliwa nad Clarenovim romanom!

Tu nastopi najprej „babica“, ki vlačí osem dnij starega otroka po odrú okrog. Ta poštena ženska je Česka, to je razumno. Čeh mora trpeti stroške tudi takega „slovesnega“ večera! Poštena ta babica se torej plazi po odrú okrog, lomí nekako čudno nemščino ter nam kot naj-

postane nemščina „občevalni“ jezik otrok (umgangssprache). To terjati od slovenskih otrok je presneto malo pedagogično, da ne rabim še ostrejšé sodbe. Kje naj učitelj časa dovelj vzame, da bi se v nemškem jeziku pogovarjal sè slovenskimi otroci? Ako stavi vsakemu otroku, katerih ima 50—100, le eno kratko vprašanje, mine ena ura, če pa čaka na odgovor in bi hotel odgovor popravljati, zamudi več nego dve uri. Sicer pa nij mogoče, da bi slovenski otrok v ljudskeji šoli kar naenkrat odgovarjal na nemška vprašanja. Še v srednjih šolah daje dijak težko odgovore na nemška pitanja. Ur je sicer še dovelj nemškemu jeziku odločenih, a učitelj jih mora na to vporabiti, da uči otroke nemškega čitanja in pisanja, in da otroke vadi v nemščini po tistem metodičnem potu, ki je zaznamovan v trojih knjigah, katere je sama vlada izdala v ta namen, namreč 1., 2. in 3. nemško slovnico. Tega učitelji pri slovenskih otrocih v ljudskeji šoli po sedanjej uravnavi slovenskih šol nikoli dosegli ne bomo, če smo še tako v nemščino zaljubljeni, da bi izurili otroke toliko v nemščini, da bi jo mogli kot „umgangssprache“ rabiti. Ako bi to hoteli in smeli (!) doseči, morali bi edino le nemščino gojiti in vse druge predmete popolnem zanemariti. Sl. deželni šolski svet naj bi torej iz predpisanih načrtov kar izbrisal to določbo. Toliko v razjasnjenje onim, katere bi nasvet „gesprächsweise unterrichten“, utegnil zavesti na napačen pot.

Iz Prage 29. nov. [Izv. dop.] Dunajski in praški nemški listi prinašajo poročila, da je predložil dr. Randa, profesor tukajšnje univerze, vladi predlog: kako naj bi se vseučelišče razdelilo popolnem v češki in nemški oddelek. Stvar nij nikakor nemogoča, kajti profesorjev, ki predavajo češki, posebno pri filozofiji, je več ko nemških in dijakov čeških najmanj 5krat toliko ko nemških. Da bi se le to vprašanje brzo rešilo na kak način, bodi si tudi tako kakor za J. Husa.

Simpatije, katere kaže Čehi posebno Pražani unesrečenim Zagrebčanom, morajo vsacega Slovana le veseliti. Odkar je došel prvi brzovjav o potresu skušajo se tukajšnja društva in dijaški spolki v prirejanji veselice na korist Zagrebčanom. Izdajajo se s tem namenom „Almanahi“, napravljajo „Slovanski večeri“ in začetkom grudna vršil se bode veliki koncert, pri katerem sodelujejo najboljše moči tukajšnega konservatorija. Največo zaslugo pri tem ima župan g. Skramlik. Tacega moža bi trebalo Ljubljani! Nemško dijaško društvo je pa odbilo županovo vabilo, naj priredi v to svrho

višji cvet svojega dovtipa podaja ta-le vsklic: Ich habe 126 Kinder zur Welt gebracht!

Družbo pa jej dela ženska, ki je ravno pred tremi dnevi iz „otročje“ postelje vstala. In to se na odrú vse pové, tako da človek vsak trenotek pričakuje, da se sedaj pa sedaj prinesó na oder tudi umazane plenice, ki se potem pred našimi očmi operó!

In ko se ta ženska, ki je ravno pred tremi dnevi „vstala“, prične jeziti, prihiti babica, da naj se umiri, da ne izgubi mleka! In to se vse na odrú razpravlja! In po ložah sede gospodje z belimi kravatami in šestnajstletne dekleta v plesnih toaletah! No, plesne toalete so bile potrebne, ker drugače so gospiice pri tem „Hebammenkursu“ brez dvombe silno vročino prestale!

Ubogi cesar Jožef! —

Dr. J. T.

kako zabavo izgovarja se, da po besedah dr. Jiruša nij nikakoršne nesreče.

O ljudskem shodu, kateri je bil sklican 27. nov. — takrat ko v Ljubljani — bi pa najraje molčal. Sicer pa vem, da ste uže tako zvedeli, da je bil razpuščen. Neki zidarski mojster, ki hoče povsod imeti prvo besedo a bil tu nekako odstranjen, najel je celo trumo pomagačev, ki so sè svojim vrišem prouzročili, da se je moral shod razpustiti v veliko veselje tukajšnih Nemcev.

Vreme do zadnjih dnij izvanredno lepo, toplo. —è.

Domače stvari.

— (Izpoved po obsodbi.) Tist Mihael Vranič, kateri je bil kakor smo poročali zaradi ponarejevanja desetakov pred porotniki 21. nov. akoravno je svoj zločin tajil, obsojen na 15 let teške uječe, oglasil se je po sodbi predstojniku zaporov na Žabjaku, deželne sodnije svetovalcu g. Ravnikarju in obstal, da je res on napravil tistih 7 desetakov, da pa so bili Bregar, Remškar in oba Čelešnika, oče in sin, ki so jih porotniki osvobodili, v tesnej zvezi z njim in da so za vse njegovo delo vedeli. Vsled tega se bode začelo proti tem štirim novo sodnijsko preiskavanje.

— (Umrli) je dné 29. novembra advokat dr. Žurbi v Celji 60 let star.

— (Z Dunaja) se nam piše: Društvo „Slovenija ima v soboto, 4. decembra, zvečer ob 1/28. uri (I. Wollzeile 38, Souterrain) svoja četrto redno sejo. Na dnevnem redu je berilo gosp. cand. phil. J. Mohar a: „O potresih“. V sredo, 8. decembra napravi „Slovenija“ v Zilingerjevej dvorani Preširnov večer. Natančnej program v kratkem.

— (Ušel) je iz okrajnosodnijske uječe v Loži v noči 19. m. m. neki 15 let star fant, ki je bil zaprt zaradi tatvine, ter si je prideval imena Gregorič, Starčevič in Krampotič.

— (Iz pred celjskega porotnega sodišča.) Franc Vrtačnik, delavec, je septembra t. l. tkalca Mlinariča napal ter mu vzal 5 gld. iz žepa. Zato je bil obsojen 26. m. m. na dvanajst let teške uječe. — Dne 27. m. m. pa je stala pred porotniki rodbina Škrbinek od sv. Martina doma, obdolžena požiganja. Nace Škrbinek je dejal svojemu sinu, naj pože Ačkotovo posestvo, katero je ta na posilnej dražbi kupil od Škrbinca. Sin uboga očeta in Ačko ima 2350 gld. škode. Oče Škrbinek je obsojen na 16 let, sin na 15 let teške uječe, a mati je oproščena. — Julija meseca je gostač Anton Fric napadel krošnjarja M. Kunstka, ter mu oropal košaro, v katerej je bilo za 4 gld. 50 kr. klobas. Obsojen je zaradi tega ropa na 6 let teške uječe.

— (Ovčji tat.) Anton Cendak, imenovan Belaj, iz Ilovic v Istri, je 25. sept. ukrad s paše 19 ovac v vrednosti 114 gld. A kmetje so ga ujeli, ko je gnal ukradene ovce in ga prijeli, da si se je branil. Obsojen je bil pred porotniki v Trstu 1. decembra na pet let teške uječe.

— (Kmet zoper cigana.) Iz Konjic se piše: Te dni sta prišla v Vrhale dva cigana, katera je neki vojašk begun pred kratkim napal, a sta se ga ona dva dobro ubranila. Gostilničar, h kateremu sta prišla ta dva cigana je pa prijatelj onemu vojaškemu begunu. Kmalu se spre s ciganoma, zgrabi sekiro in ž njo udari jednega tako po glavi, da se kar zgrudi. Sodnija ima zdaj to stvar v rokah.

— (Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem.) G. Tomaž Petrovec, spr. učit.

kand., je začasno pomožen učitelj v Šent-Gotthardu pri Trojanah; gđc. Ana Costa, spr. učit. kand., začasno v Planini. Gđc.: Marija Vrus in Kristina Železnik na tretjo učit. službo v Semiču. G. Jože Muren je pomožen učitelj v Dražicah pri Metliki in župnik g. Rajmund Kalan na Vrhu pri Črnomlju. Spraš. učit. kand. g. Wilhelm Gebauer, začasni učitelj pri sv. Trojici, pri Tržišu poleg Mokronoga. G. Jereb iz Vodice v Tunjici pri Kamniku. G. France Kavčič je postal stalni nadučitelj na 2razrednej šoli v Dragatuši. Gđc. Franja Šetina, učiteljica pri sv. Križu poleg Turna. — V Velesovem je umeščen pomožni učitelj g. J. Likosar, in v Žabnici g. J. Jeglič, poprej v Škocijanu pri Turjaku. G. Štefan Francelj, učitelj v Št. Vidu na Ipavskem v Studeno; g. Kete pa je na svojej službi v Zagorji (na Pivki) postal definitivni.

— (Časopis za diletantne.) Z Dunaja se nam piše: „Blätter für Dilettanten“ izdavalatelj V. Loos, v zalogi J. Stockingerja in Al. Morsacka na Dunaji, VI. okraj v Esterhazyjevej palači. — Ta list, ki je prvi v svojej stroki, ima biti občilno za vse one, ki se bavijo z delom s pilicami, rezbami, drevoslikarjijo in z drugimi raznimi umetnijami, moremo priporočati prav toplo zaradi lepih risanj in večjega napotka k takovemu izdelovanju. List izhaja vsak mesec enkrat ter velja za pol leta 1 gl. 25 kr. — Naročuje se pri V. Loos u, Wien, VIII. Piaristengasse Nr. 7.

Dva ljubljanska poštna uradnika pred porotnim sodiščem.

(Dalje.)

Priča Jurij Wesiak, c. kr. poštni ekspedijent, bil je pri g. Ratoliski zapisnikar, ko sta se zaslišavala Garbajs in Dobrin. Njega je navedel Dobrin kot eno glavnih prič, kako je Ratoliska njega pestil, naj obstane; a priča Wesiak denes pod svojo prisego izpoveduje, da to, kar Dobrin pravi, nij res. G. Ratoliska je zatožencu Dobrinu rekel: „Zdaj narekujte, zapisnikar pa naj piše, kar boste povedali, saj boste potem prebrano slišali in sami podpisali.“ O tem, da ga hoče g. Ratoliska zapreti, da nij bilo govora.

Zatoženec Dobrin trdi, da nij istina kar ta priča izpoveduje; on mu pravi, da lahko kraj pove, kje mu je sam Wesiak povedal, da bi ga bil g. Ratoliska res zapreti dal, ko ne bi bil vsega obstal.

Priča Wesiak: „To je laž!“

Zatoženec Dobrin: „Obžalujem vas“. Dobrin sedaj vpraša pričo Wesiaka, ali nij res, da je Ratoliska pred Garbajso precej zjutraj, ko ga je izpraševal, postavil liter vina in mu dal smodko, tako, da je Garbajs v istini v pijanosti izpovedaval?

Priča Wesiak odgovori: „Tudi to je vse zlagano. G. Ratoliska je, ker je bilo uže nad poludne, rekel Garbajsu, ki se mu je smilil, da mu bode uže dal iz svoje kuhinje nekaj jesti in kozarec vina.“

Priča Vincencij Habberger, bivši c. kr. poštni nadoskrbnik v Ljubljani je zdaj v pokoji v Penzingu pri Dunaji. On pravi, da Dobrin nij imel posredno z denarjem opraviti, kajti njegov nalog je bil revidirati in kontrolirati posebno poštna povzeta in sploh „lieferkarte“. Opravila je bilo kakor priča pove res mnogo, kajti mnogo in mnogo tisočev se je prevedlo pri oddelku poštne urada, kateremu načelnik je bil Dobrin in blagajnik Garbajs.

Ako je on, priča Habberger, kot načelnik poštne urada blagajnice pregledoval, nazna-

nil je to zmirom nekoliko dnij dotičnim gospodom uradnikom. Dobrin je pod njegovim vodstvom pri ljubljanskej pošti imel samo enkrat pred 10 leti neko zapreko. Takrat je imel Dobrin veliko zalogo mark in raznih drugih poštne vrednostij, pa je manjkalo 1000 gl., katere je pa Dobrin povrnil.

Dobrin pravi, da mu je bilo takrat toliko mark ali pa denarja ukradenega, ker je blagajnico zmirom tudi po dve uri, ko je bil v drugem oddelku pošte, odprto pustil, da on sicer sumi, kdo mu je ta denar ukradel, ali da tatú neče imenovati. Dr. Kosler mu je tačas posodil obligacijo za 1000 gl. katero je za 700 gl. v nekem tukajšnjem bankovskem inštitutu v Ljubljani zastavil, 300 gl. pa je dobil nekje drugje na posodo, da je tisto škodo pokrili.

Habberger kot priča dalje izpoveduje, da bi bil na prošnjo Dobrina res kakor mu je obljubil, tistih 16 gl. za uradniške „napake“ poravnal, ki jih je Dobrin pobral, plačal. Ali on Habberger da je bil tudi nenadoma v pokoj dejan, izgubil je aktivitetno doklado in brezplačno stanovanje, tedaj mu nij bilo mogoče stvar urediti.

Izpovedbe prič Avgusta Presla in Antona Premka moremo izpustiti, ker nijsta nič novega o stvari povedala.

Priča c. kr. poštni oficijal Theodor Vidic je bil v tistej pisarni, kot obzatoženca in ve, da sta bila vsikdar izvrstna prijatelja. Ko je padlo Garbajsu neko poleno na glavo in je bil bolan, opravljal jo Dobrin za Garbajso službo in ker je imel Dobrin mnogo opraviti, ponudil se mu je Vidic, da bode on vpisal „postlieferkarte“ an Dobri je to ponudbo odločno odbil in rajši vse sam napravil.

Dobrin pokazuje mali listek, na katerem je bil podpis priče Vidica in na katerem je bilo zapisano, da je Dobrin v navzočnosti Vidica prevzel blagajnico od Garbajsa.

Vidic prizna, da je podpis njegov, odločno pa oporeka, da bi bil kedaj zraven, da bi bil Garbajs Dobrinu izročeval blagajnico. Ta dokument da nij resničen.

Priča Katarina Podgoršek, 64 let stara „zalarica“ (trgovka z vrvmi) odgovori predsedniku, kateri jo nemški vpraša, kako hoče izpovedovati, ali namško ali slovenski; „Wie euere gnaden befehlen, al' slovensko bolj znam.“ Izpoveduje torej slovenski in pove, da je zatoženec Dobrin, ko je bil na južnem kolodvoru načelnik pošte, k njej pošiljal po špago, pa tudi kadar nij ona imela pripravne, poslal k drugim po njo. Konec meseca pa je prinesel zatoženec Dobrin račun in ona je podpisala za vse, ne vedoča, koliko je in ali je bilo tudi res toliko kupljenega in porabljenega.

Zatoženec Dobrin pravi, da kar se tiče stvar pošte na južnem kolodvoru, namreč špaga in drv je bil od strani vodstva popolnem opravičen spoznan in tudi državni pravdnik nij hotel nobene preiskave pričeti.

Priča Marija Adamič, 47 let stara kmetijska žena posestnika na Blatu, sestra zatoženca Garbajsa, pravi, da bode vse izpovedala, akoravno je zatožencu v rodu. Na posestvu njenem in njenega moža je vknjižena kavcija za brata Garbajsa. Ko so slišali, da je „France“ nekaj napravil kar nij prav, teško so oni kot kmetjski ljudje iz svojih žuljev plačali, kolikor je bilo treba, da bi vsaj ne bilo „sramote“. Ko se je ženil, izplačali so mu 200 gl. dote. Ko je bil odstavljen, prišel je v Blato in je tam bil dva meseca in dva tedna in precej ko je prišel, povedal je, da ga je le

Dobrin zapeljal in ga v take zadrege in ob službo spravil. Čez nekaj časa je bil zmirom žalosten in „zmešan“ in neko jutro je zažgal „pod“ njenega moža, da bi sam zgorel v ognju. Rešili so požigalca Garbajsa, ali obžganega. Pogorelo je pa imenje njeno in njenega moža, pa tudi sosedov, tako da je na tisoče škode, kajti nobeden nij bil zavarovan! Zdaj se godi njim in njenemu možu zarad Garbajsa slabo mej tem, ko se je jim popred pred ognjem godilo dobro.

Dobrin proglasi vse govorjenje Garbajsovo kot ne vredno sumičenje.

Zagovornik Dobrina dr. Moše stavi predlog, naj se denašnje obravnavanje preneha in se poštne strokovnjaškemu računovodstvu na Dunaji naroči, da natanko pregleda tudi delovanje Garbajsovo od časa, ko je prišel Dobrin v ta oddelek, do časa, ko je bilo Garbajsu poslovanje v tem oddelku izročeno. Državni pravdnik temu predlogu ugovarja, isto tako Garbajs sam. Sodišče po daljšem razgovoru sklene, da se predlogu dr. Mošeta ne ustreže in da se ima obravnavati nadaljevati.

Potem se obravnavata tega dne sklene in nadaljevanje odloči na drugi dan v soboto 27. novembra.

Pri obravnavanji drugega dne se prebira cela dolga vsta zapisnikov in dopisov, od katerih posnamemo le najvažnejše. C. kr. poštni oficijal Tomažič izpove, da je prišel Dobrin v nenavzočnosti Garbajsovej v pisarno, zbral brž nekoliko listov in jih vrgel v peč, potem pa zapustil pisarno.

Prebere se poročilo višjega poštne računskega oddelka o raznih goljufivih vpisanj.

Dobrin na to odgovori, da kar je on vpisal, če nij prav, je le računskih napakam prištevat.

Prvosednik opomni, da je mej komaj sto pošt 50 jih napačno vpisanih in vpraša, ali so to vse „napake“.

Dobrin odgovori, da so vse le napake. Predsednik vpraša zvedenca, poštne kontrolorja Presla, ali je to mogoče, da se napravi toliko „napak“.

Presel odgovori, da pri mladem nevesčem uradniku to nij nemogoče, pri tako izkušenem kakor je Dobrin bil, na noben način.

Prvosednik vpraša Dobrina, kdo je imel dobiček od tega, kar je on napačno in več vpisaval v „lieferkarte“.

Dobrin odgovori, da on ne, ampak tisti, ki je račune polagal.

Votant Ribič: „Tedaj nij to dobiček, ako se upiše mesto 50 kr. 100 kr., pa se vtakne vse v svoj žep.“

Dobrin ponavlja, da on nij imel nikakoršnega dobička.

Prebere se potem dolg razgovor Dobrinov, v katerem zanikava vso krivdo in dolži Garbajso, da je on edino le od njega denar na posodo jemal.

Garbajs odgovori, da je vse, kar Dobrin piše, zlagano.

Prebere se potem poročilo o reviziji na pošti južne železnice. Poroča se, da je Dobrin drva za urad nekoliko domu k sebi speljal, nekoliko pa mesto drv novce vzel.

Dobrin odgovori, da ko je bila huda zima, je moral drva za pisarno iz svojega žepa kupovati, tedaj je imel pravico, takrat, ko je bilo manj drv treba, sebe odškoditi. V obče pa ta stvar ne spada sem, kajti objavila se je uže tačas državnemu pravdnictvu, to pa nij našlo uzroka začeti preiskavo zoper njega.

Prebere se dalje dopis, da je bil Dobrin za kaznen prestavljen iz Ljubljane v Arad.

Dobrin odgovori, da to nij res, kajti v njegovem dekretu stoji, da je prestavljen zato, kjer se je v Aradu osobje pomnožilo.

(Konec prih.)

Razne vesti.

* (Več kufrastega denarja.) Državnemu zboru je predložena tudi postava, po kateri se bode število kufrastega denarja pomnožilo in sicer za 1.470.000 gld. krajačarskih in za 30.000 polkrajčarskih novčičev bo več. Od teh jih 70% pojde v promet v Cislejtaniji, a 30 na Ogerskem.

* (Utopila se) je dné 25. m. m. blizu otoka Wight avstrijska ladija „Atlas“. Pomorščaki so se rešili.

* (Mlad morilec.) Dne 28. nov. je v neke vasi pri Požunu 17 letni fant umoril šestletnega otroka svoje dobrotnice, katerej je ukradel 14 gold. potem ko mu je otrok pokazal kam mati ključ od omare devlje.

* (Nepošten sodnik.) V Velikej Kaniži je sodnik pl. Zakal izneveril 1800 gld. in potem zginil. Črez dva dni pa se vrne ter se sam prijavi sodniji.

* (Dvainpetdeset ur v smrtnej nevarnosti.) Poročali smo že o francoske ladiji „Onclé Joseph“, ki se je pred kratkim utopila. Posamni deli te ladije še zmirom plavajo po vodi in parnik „Marie Louise“ rešil je jednega unesrečenega z one ladije, ki je bil 52 ur plaval držeč se deske. Ko so ga rešili, nij nič slišal in bil popolnem nezavesten. Še le črez 24 ur je potem mogel zopet govoriti.

Umrli so v Ljubljani:

30. novembra: Janez Dežman, delavec v tovarni za tobak, 34 let, v Zvonarskih ulicah št. 7, za jetiko.

V deželnej bolnici:

28. novembra: Gregor Mani, kovač, 64 let, za oslabljenjem. — Martin Prestopnik, dninar, 39 let.

29. novembra: Marjana Stele, kajzarjeva žena, 50 let, za katarom v želodci. — Martin Cirar, gostač, 69 let, za starostno slabostjo.

V vojaške bolnici:

30. novembra: Stefan Fegoš, pešec v 44. pešpolku, 20 let, za pljučno tuberkulozo.

Dunajska borza 2. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld.	40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	30	„
Zlata rente	86	85	„
1860 drž. posojilo	131	25	„
Akcije narodne banke	825	—	„
Kreditne akcije	286	—	„
London	117	55	„
Srebro	—	—	„
Napol	9	36	„
C. kr. cekini	5	56	„
Državne marke	58	—	„

Poslano.

Ker Jakob Aléševce v 133. številki „Slovenca“ o obravnavi, ki se je na podlagi moje tožbe proti odgovornemu uredniku imenovanega lista vršila dné 26. t. m. pred tukajšnjo c. kr. mestno delegirano sodnijo, čisto enostransko poročilo, dolžnost mi je resnici na ljubo povedati naslednje:

Gospod Aléševce, ki je imel dokazati, da uradniki banke „Slavije“ res surovo agitirajo proti „Slovencu“, dejal je v svojem spričevanju, da je pri onej mizi, pri kateri se je bil dné 7. septembra t. l. sežgal list „Slovenec“, videl tudi uradnike banke „Slavije“ H. A. in K. — Dokazalo se je pa, da gg. H. in A. takrat pri tustej mizi nijsta sedela, ker gospoda A. tisti večer sploh nij bilo v čitalnični restavraciji, g. H. pa je bil celo od 6. do 11. septembra („Slovenca“ so sežgali dné 7. septembra) v Ormoži na Štajerskem. O g. K. na vprašanje sodnikovo nij vedel Aléševce drugzega odgovoriti, ko da se mu je dobro zdelo, da so „Slovenca“ sežgali; ostal je pa odgovor dolžan na vprašanje, iz česa on sklepa, „da se mu je dobro zdelo“.

Dalje je pripovedoval g. Aléševce, da sta uradnika banke „Slavije“ H. in A. kavarnarja pri „Valvazorju“ nagovarjala, naj Aléševce zabrani vstop v kavarno, ter mu grozila, da bosta izostala, ako ne popusti „Slovenca“. Oba imenovana gospoda pa sta s prisego potrdila, da s kavarnarjem nijsta nikdar o čem tacem govorila.

Naposled je g. Aléševce pravil, da ga je čitalnični gostilničar g. G. svaril, naj ne zahaja več v čitalnično gostilnico, dokler se uradniki „Slavije“ ne pomiré, ter mu pripovedoval, da je v nedeljo dné 21. t. m. on komaj zabranil, da uradniki „Slavije“ nijso naredili kacega škandala. Čitalnični gostilničar g. G. pa je kot priča pred sodnijo izpovedal, da je Aléševce zabranil le zato vstop v čitalnično gostilnico, ker je večina njegovih vsakdanjih gostov to zahtevala, rekoč, da če Aléševce prihaja, oni izostanejo,

ter da v nedeljo 21. t. m. razén g. S. nij bilo nobenega bankinega uradnika v čitalnični gostilnici, da torej Aléševce nij mogel pripovedati tega, kar on trdi.

Iz vsega je torej vidno, da se je Aléševce pri spričevanju posluževal zavijač in očitnih lažij, ter se prvih poslužuje tudi še v sporočilu v „Slovencu“, kjer o spričevanju druž. h. prič neče ničesa povedati ter tudi zamolči, da je on uradnik banke „Slavije“ prav po svoje manji in svojem izobraženji pred sodnikom imenoval „hudiče“ ter vsled te sarovosti od gospoda sodnika dobil ostro posvarilo, ki mu je zažugal, da ga bo po briču odpeljati dal, ako bude tako govoril pred sodnijo.

Sicer mu je pa vse to pomagalo le do tega, da se je v pravem svitu pokazal njegov značaj, kajti pravice vse te njegove zavijače in laži nijso ovirale, kar dokazuje razsodba, vsled katere je odgovorni urednik „Slovenca“ — razén tega, da mora priobčiti poslani mu popravek — obsojen še na 15 gold. globe in povračilo tožbenih stroškov.

Da pa Aléševca pri njegovih napadih na posamezne osebe in zavode vodi le osobna strast in zlobnost ter mu nij za stvar, dokaz temu je tudi to, da je uže pred sodnijo — potem, ko je bil razsodbo slišal — zagrozil se, da banka „Slavija“ tega ne bude vesela.

Slovensko občinstvo bo torej vedelo soditi, kaj mu je misliti o napadih, katere bude v kratkem bralo v „Brencljnu“ in morebiti tudi v „Slovencu“ na banko „Slavijo“ in náme, in obžalovalo bude z mano vred, da je mogoče možu tacega značaja in tacega resnicoljubja imenovati se slovenskim žurnalistom.

V Ljubljani, dné 30. novembra 1880.

Ivan Hirbar,
glavni zastopnik banke „Slavije“.

Za Miklavžev dan
priporoča
vsake vrste drobnjave
Janez Föderl,
Lingarjeve ulice. 614)

Gostilnarjem!
Lepa in frišna
čeva
na debelo in drobno prodajejo se prav po ceni
pri Kožarji
v Krakovem št. 8.
Tu se kupujejo tudi zajčje kože in od druge divjačine. (519—15)
F. Hlavka.

Kompote, fine Bonbone,
kupčijske kandite, sádlino (po domače „zaline“), malinóni odoček (Himbeerabguss), razne okrene podobne itd., se najceneje in najbolje na debelo in drobno pri meni izdelatelju kupi.
Franč Šumi,
kongresni trg št. 13, v Fišerjevji lišči, na dvorišču, na desno. (616—1)

Lekar J. Nussbaumer-jevo
! zdravstveno vino !
Kitajsko-železno-malaga-vino
najzanesljivejše in neoporekljivo zdravilo, da se
kri nareja in čisti
ter najhitreje odpravi:
pomanjkanje krvi, bledico, bolezen v želodci, bolezen spolskih organov, osobito moževsko slabost in neplodnost.
!! Bolezni v jabolku, goltanci in pljučah !!
! Kitajsko Malaga-vino !
imejoč v sebi čistega kinina samo tako, kakor se prilega truplo, izvrstno krepilo za **otroke** in **žene** po hudej bolezni.
Profesor in zdravstveni svetovalec g. dr. Thaler na porodišnici v Lincu o tem fabrikatu tako-le govori:
Potrjujem, da sem v Kitajsko-železno-Malaga-vinu lekarja J. Nussbaumerja v Celovci dobil **izvrstno in lahko prebavljivo** zdravilo, katero smem **vrlo** priporočati.
Prof. dr. J. B. Thaler.
Radostno potrjuje podpisani, da je Kitajsko-železno-Malaga-vino lekarja Nussbaumerja v Celovci preparat **izvrstne dobroti in vplivnosti** ter v svojej lastnosti **množitelj krvi** in pospešujoč **prebavljenje mnogo** prekosi vse druge železne preparate.
(515—8)
Dr. L. Winternitz.
Zalogo za Kranjsko ima lekar **G. Piccoli** v Ljubljani.

Javna zahvala.

Vsem vrlim Šentvidčanom, ki so me 29. nov. na predvečer mojega godu, tako sijajno pozdravljali, izrekam tu najtoplejšo zahvalo. Na zdar!

Vižmarje, dné 30. novembra 1880.

Andrej Odlazek,
načelnik železnične postaje Vižmarske. (615)

Marijinceljske
kapljice za želodec,
nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodci

in nepresežno zoper **ne-slast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisló podiranje, žčipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in píeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), zoper **kró v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:
Lekar **C. Brady,** Kremsier, Moravsko.
Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane **35 kr.**

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajskeje cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešimovem trgu; lekarna Julij pl. Trnkóczy, na mestnem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli. V Gorici: lekarna A. de Giricoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Guglielmo.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: **Echte Maria-zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker,** sklenica mora biti zapечатena z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe vtisneno sodnijsko spravljenó **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapечатén z našim **varstvenim znamenjem.** Izdelki podobnega ali istega imena, ki némajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzéjo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (362—18)